

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 220g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul
131 alin. (6) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

*(participarea debitorului insolvent la judecarea opoziției privind
evaluarea și modul de vânzare a bunurilor din masa debitoare)*

CHIȘINĂU
14 mai 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 octombrie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 mai 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[i]nstanța va judeca opoziția în ședință publică, cu citarea creditorilor garantați care au depus opoziția, a administratorului insolvenței/lichidatorului și, după caz, a reprezentantului debitorului, în cel mult 2 săptămâni de la primirea opoziției” din alineatul (6) al articolului 131 al Legii insolvenței, ridicată de dl avocat Tudor Buhnaci, în interesele gospodăriei țărănești „Rusu Mihail Ivan”, în dosarul nr. 2i-9/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Alina Balan, de la Judecătoria Orhei, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 13 aprilie 2021 a fost intentată procedura de insolvență față de gospodăria țărănească „Rusu Mihail Ivan” și desemnat un administrator al insolvenței.

4. La 30 august 2024 a fost efectuat un raport privind evaluarea și modul de vânzare a bunurilor imobile ale debitorului insolvențabil.

5. La 11 aprilie 2025, dl avocat Tudor Buhnaci a formulat, în interesele debitorului insolvențabil, o opoziție referitoare la evaluarea și modul de vânzare a bunurilor din masa debitoare.

6. În procesul de examinare a opoziției, dl avocat Tudor Buhnaci a ridicat, în interesele debitorului insolvențabil, excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 131 alin. (6) din Legea insolvenței.

7. Printr-o încheiere din 7 octombrie 2025, instanța care judecă cauza a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„ (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale relevante ale Legii insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 131

Procedura de valorificare a bunurilor grevate cu garanții

„[...]”

(6) Debitorul, creditorii garantați, creditorii chirografari și administratorul insolvenței/lichidatorul pot face opoziție, la vânzarea bunului, în fața instanței de insolvență. **Instanța va judeca opoziția în ședință publică, cu citarea creditorilor garantați care au depus opoziția, a administratorului insolvenței/lichidatorului și, după caz, a reprezentantului debitorului, în cel mult 2 săptămâni de la primirea opoziției.** Neaprezentarea părților la data citată nu împiedică instanța să examineze cauza. Pe marginea opoziției, instanța de insolvență emite o încheiere, care poate fi contestată cu recurs numai de părțile vizate în ea. Dacă admite opoziția, instanța de judecată, ținând seama de obiectul acesteia, va modifica ori anula, după caz, metoda, maniera, condițiile, sarcinile, prețul, locul sau data vânzării bunurilor grevate cu garanții, informând de îndată administratorul insolvenței/lichidatorul, care este obligat să se conformeze măsurilor luate sau dispuse de instanța de insolvență.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării afirmă că sintagma „după caz” din textul criticat îi permite instanței de judecată să citeze la ședința de examinare a opoziției doar creditorii garantați care au formulat opoziția și administratorul insolvenței/lichidatorul, nu și reprezentantul debitorului, care, deși poate fi autorul opoziției, este citat opțional. Astfel, autorul sesizării consideră că textul criticat nu este previzibil și clar, deoarece permite interpretări divergente privind prezența la judecarea opoziției chiar a autorului acesteia.

11. Mai mult, autorul excepției susține că, deși creditorii chirografari pot formula opoziție, norma contestată nu prevede obligația instanței de a-i cita la ședința de examinare a opoziției. Totodată, termenul restrâns de cel mult două săptămâni stabilit pentru judecarea opoziției, fără a se ține cont de complexitatea cauzei, nu este un interval de timp suficient pentru pregătirea apărării și restrânge în mod nejustificat dreptul la apărare.

12. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate sunt contrare articolelor 20, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „[i]nstanța va judeca opoziția în ședință publică, cu citarea creditorilor garantați care au depus opoziția, a administratorului insolvenței/lichidatorului și, după caz, a reprezentantului debitorului, în cel mult 2 săptămâni de la primirea opoziției” din alin. (6) articolul 131 al

Legii insolabilității. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor formulate.

17. Având în vedere că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul unui proces de insolabilitate în care se examinează opoziția formulată de către reprezentantul debitorului insolubil, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate de instanța de judecată în cauza în care a fost ridicată excepția.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

19. Autorul excepției consideră că prevederile contestate sunt contrare articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

20. Curtea a subliniat anterior că articolul 54 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 131 din 17 octombrie 2024, § 31; DCC nr. 30 din 27 februarie 2025, § 26).

21. În privința articolului 20 din Constituție, autorul afirmă că textul contestat „produce o discriminare procesuală [...] și goleşte de conținut dreptul celui care a sesizat instanța – fie debitor, fie creditor chirografar – de a fi în aceeași instanță parte efectivă a propriului demers”. De asemenea, el susține că sintagma „după caz” din textul criticat ar fi imprevizibilă și i-ar permite instanței de judecată să nu-l citeze pe reprezentantul debitorului la ședința de judecare a opoziției, chiar dacă este autorul acesteia, fapt care ar conduce la restrângerea dreptului debitorului de acces la justiție.

22. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că dreptul de acces la un tribunal trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu (HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 60). În jurisprudența sa cu privire la accesul la justiție, Curtea Europeană a reiterat că dreptul de acces la o instanță – adică dreptul de a introduce o acțiune în fața instanțelor în materie civilă – constituie un element care este inerent dreptului prevăzut la articolul 6 § 1 din Convenția Europeană. Dreptul la un proces echitabil, astfel cum este garantat de articolul 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina statului de drept, care impune ca toți justițiabilii să dispună de un remediu judiciar efectiv care să le permită să-și exercite drepturile cu caracter civil. Orice persoană are dreptul ca orice pretenție referitoare la drepturile și obligațiile sale civile să fie adusă în fața unei instanțe sau tribunal (a se vedea *Nait-Liman v. Elveția* [MC], 15 martie 2018, § 112-113).

23. În această cauză, Curtea nu vede cum este afectat dreptul de acces la un tribunal al debitorului, de vreme ce avocatul debitorului insolubil a formulat opoziția față de evaluarea și înstrăinarea bunurilor grevate și apoi tot el a ridicat excepția de neconstituționalitate în fața instanței de insolabilitate care examina această opoziție (a se vedea §§ 4-5, *supra*). Acest fapt confirmă exercițiul dreptului de acces la instanța de judecată.

24. De asemenea, Curtea menționează că dosarul în care a fost ridicată excepția este o cauză de insolvabilitate declanșată în privința fondatorului gospodăriei țărănești care are calitatea de participant la proces (articolul 4), care trebuie citat, notificat și înștiințat despre acțiunile procesuale în modul stabilit de lege (a se vedea articolele 6 și 88). În același sens, legislatorul a prevăzut în Legea insolvabilității că de la adoptarea hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate „activitatea organelor de conducere ale debitorului se suspendă” (articolul 75), dreptul fondatorului-debitor insolubil „de a administra și de a dispune de bunurile incluse în masa debitoare este transmis administratorului insolvabilității” (articolul 74), care conduce activitatea debitorului și administrează masa lui debitoare (articolul 66 alin. (1) lit. s)) și ale cărui acțiuni sunt „orientate spre păstrarea, majorarea și valorificarea cât mai eficientă a masei debitoare prin toate mijloacele legale disponibile, pentru executarea cât mai deplină a creanțelor creditorilor” (articolul 68 alin. (1)). După ridicarea dreptului de administrare, debitorul este reprezentat de administratorul insolvabilității/lichidator, care îi conduce și activitatea comercială, iar mandatul reprezentantului debitorului va fi redus la reprezentarea intereselor acționarilor/asociaților/fondatorului (articolul 88 alineatele (1)-(4) din Lege).

25. Având în vedere cele menționate la § 24, particularitățile procesului de insolvabilitate, dar și drepturile acordate debitorului insolubil/reprezentantului debitorului insolubil, Curtea nu găsește ca fiind întemeiate argumentele autorului sesizării referitoare la eventuala restrângere a dreptului de acces liber la justiție. Prin urmare, situația prezentată de autorul sesizării este una ipotetică și, din această perspectivă, Curtea nu poate reține incidența articolului 20 din Constituție.

26. Referitor la incidența articolului 26 din Constituție, autorul consideră că termenul de cel mult două săptămâni pentru judecarea opoziției este prea scurt și nu-i oferă instanței posibilitatea să examineze în detaliu cazul, iar părțile nu dispun de suficient timp să-și pregătească argumentele.

27. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că reglementarea de către Parlament, în limitele competenței care i-a fost acordată prin Constituție, a condițiilor de exercitare a unui drept – material sau procesual, inclusiv prin instituirea unor termene, reprezintă o modalitate eficientă de a preveni exercitarea sa abuzivă, în detrimentul altor titulari de drepturi, garantate deopotrivă (a se vedea DCC nr. 124 din 10 octombrie 2024, § 49). Folosirea termenelor de procedură urmărește să asigure buna-administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului certitudinii juridice (a se vedea DCC nr. 190 din 21 decembrie 2023, § 29).

28. Curtea reține că procedura de valorificare a bunurilor grevate cu garanții este începută de administratorul sau lichidatorul insolvabilității, care are sarcina să înceapă și să încheie procedura de valorificare în termen rezonabil, în funcție de tipul de bunuri și de regulile obișnuite practicate pe piață care asigură vânzarea la cel mai bun preț, fără a depăși limitele prevăzute de lege (a se vedea articolul 131 alin. (1) din Legea insolvabilității).

29. Totodată, Curtea menționează că procedura de valorificare a bunurilor grevate cu garanții nu constituie o situație complexă pentru care

ar interveni obligația constituțională a Parlamentului de a stabili termene de judecare mai lungi.

30. De asemenea, Curtea observă că, deși debitorul poate formula opoziție la vânzarea bunului în fața instanței de insolvență, legea nu instituie un termen limită pentru formularea acesteia (a se vedea teza întâi din articolul 131 alin. (6) din Lege) și, prin urmare, partea interesată este liberă să formuleze opoziția, să-și pregătească apărarea și să manifeste diligența corespunzătoare în vederea protecției intereselor sale. Totuși, pentru a asigura respectarea termenului rezonabil în care este desfășurată procedura de valorificare a bunurilor grevate cu garanții, legislatorul a stabilit un termen de judecare a opoziției de cel mult două săptămâni. Acesta este un termen procedural stabilit pentru instanța de judecată, care are ca scop asigurarea celerității în ansamblu a procesului de insolvență și evitarea producerii unor repercusiuni negative atât pentru creditorii garanți, cât și pentru debitorul insolvent.

31. Mai mult, Curtea notează că opoziția se judecă în ședință publică cu participarea părților interesate, care pot să-și prezinte argumentele în favoarea lor. Totodată, părțile vizate au posibilitatea să conteste cu recurs încheierea prin care instanța soluționează opoziția (a se vedea teza a treia din articolul 131 alin. (6) din Lege), iar instanța de recurs poate suspenda, la cererea motivată a părților, executarea încheierii instanței de insolvență (a se vedea articolul 8 alin. (3) lit. b) din Lege).

32. Având în vedere aceste aspecte, Curtea consideră că termenul de judecare a opoziției de cel mult două săptămâni, instituit de lege, nu este atât de scurt încât să nu-i permită instanței de insolvență să examineze opoziția în mod echitabil și nu este susceptibil să restrângă dreptul debitorului insolvent la apărare, contrar garanțiilor articolului 26 din Constituție.

33. Autorul excepției mai susține că textul contestat încalcă dreptul de acces liber la justiție al creditorilor chirografari, deoarece nu prevede obligația instanței de a-i cita la judecarea opoziției.

34. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că poate verifica constituționalitatea prevederilor contestate dacă de eventuala ei soluție ar profita autorul excepției (a se vedea DCC nr. 97 din 10 august 2023, §§ 25-26). În această cauză, eventuala neconstituționalitate a prevederilor contestate nu ar servi autorului excepției, care este reprezentantul debitorului, ci creditorilor chirografari. Astfel, sesizarea este în această parte o *actio popularis*.

35. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nu poate efectua o analiză separată pe baza articolului 54 din Constituție.

36. Prin urmare, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[i]nstanța va judeca opoziția în ședință publică, cu citarea creditorilor garantați care au depus opoziția, a administratorului insolvenței/lichidatorului și, după caz, a reprezentantului debitorului, în cel mult 2 săptămâni de la primirea opoziției” din alineatul (6) al articolului 131 al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Tudor Buhnaci, în interesele gospodăriei țărănești „Rusu Mihail Ivan”, în dosarul nr. 2i-9/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 14 mai 2026
DCC nr. 78
Dosarul nr. 220g/2025*